

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Praxis Episcopalis

Piasecki, Paweł

Coloniae Agrippinae, 1620

De Visitatione Ecclesiae Parochialis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61608)

Et circa eadem anniuersaria uiliter adhuc notari potest, quod sicut Missarum numerum reducere potest Episcopus ex iusta causa ad minorem numerum, seu aliter de illis disponere facultate sibi concessa à Conc. Trid. sess. 25. cap. 4. de ref. ita & anniuersaria reducere possit, si sublit par ratio, ut patet ex rescripto S. Cong. Conc. relato apud Quarana. supra cit. v. Missa. in hæc verba.

Per Illustri ac Reuerendissimo uti
Fratri Domino Archiep.
Neapol.

Per Illustriss. & Reuerendiss. Domine.
Cum ex libello hoc Capituli istius Cathedralis nomine oblato, cognitum esset

Illustriss. Cardinalibus, qui Sacra Trid. Concilij decreta interpretantur, dubitari abs te, an eiusdem Conc. decretum. sess. 25. cap. 4. intelligatur etiam de anniuersarijs. si Amplitudini tuae significandum censuerunt, decretum prædictum in Sacrorum etiam anniuersariorum reductione locum habere, ut in margine ipsius libelli adscriptum est. Quamobrem ampl. tua præfati Canonis facultate in casu proposito uti non dubitabit, & bene in Domino valebit. Roma die 26. Nouemb. an. 1583.

Ampli. Tuæ uti Frater.
Philip. Boncomp. Card. S. Six.

ARTICVLVS III.

De Visitatione Parochialis Ecclesie.

- P**arochi officium quod sit.
- 2 Parochiarum limites ubi non sunt distincti, distinguere debet Episcopus.
  - 3 Prædicare uerbum Dei tenetur Parochus.
  - 4 Episcopus non potest prædicare in aliena Diocesi sine licentia Ordinarij.
  - 5 Requisita in prædicando.
  - 6 Conceptio B. M. V. quomodo asserenda in Concionibus.
  - 7 Miracula noua non publicanda, nisi prius examinentur per Episcopum, & quomodo examinanda.
  - 8 Parochus tenetur doctrinam Christianam explicare pueris.
  - 9 Medicus Iudeus non potest curare Christianos.
  - 10 Parochus celebrare tenetur Missas frequenter.
  - 11 Clericus pauper, quando possit licite accipere mercedem pro oper. spiritualibus.
  - 12 Missa non potest celebrari in domibus priuatis, etiam de licentia Episcopi.
  - 13 Episcopus an possit celebrare in loco non sacro extra propriam Diocesim.
  - 14 Oratoria quomodo concedi possint per Episcopum.
  - 15 Missæ quando possint celebrari plures eodem die.
  - 16 Ritus ab Ecclesia præscripti circa Diuina, necessario seruanda.
  - 17 Ritu Græco Latino celebrare non potest, nec econuerso.
  - 18 Missa quo tempore celebrari debeant.
  - 19 Officium Diuinum recitari debet iuxta Romanum Breuiarium.

I

20 Missam

- 20 Missam notoriè criminosi audiens an peccat.
- 21 Missam audiens in Ecclesiâ Regularium an satisfaciatur præcepto Ecclesiæ.
- 22 Fabricam & necessaria Ecclesiæ, quis curare teneatur.
- 23 Festi dies quomodo obseruandi.
- 24 Sacrorum locorum reuerentia quomodo seruandâ.
- 25 In visitatione Tabernaculi SS. Eucharistiæ quæ aduertendâ.
- 26 Communicans in Paschate in Ecclesiâ Cathedrali, an satisfaciatur Ecclesiæ præcepto.
- 27 Parochus non excusatur metu pestis quo minus procuret infirmum Sacramentis.
- 28 Medicus non debet curare infirmum, nisi infirmus procuretur Sacramen. penitentia.
- 29 Baptismi Sacramen. an possit solemniter ministrari in domibus priuatis.
- 30 Patrum in Baptismo quomodo admittendi.
- 31 Baptismi Sacram. in necessitate, qui ministrare possint.
- 32 Nuptiarum solemnitates, quibus temporibus prohibita.
- 33 Nuptiæ secundæ non benedicuntur.
- 34 Parochus tenetur ad residentiam.
- 35 Coadiutor datus curato tenetur ad residentiam, & ipse coadiutus.
- 36 Curatus quando excusetur à residentia.
- 37 Ecclesiâ pauperi, quomodo debeat prouidere Episcopus.
- 38 Episcopus quando possit erigere nouas Parochias.

EAquæ in præcedenti titulo retulimus, non solum Canonicorum visitationi, sed etiam Parochorum & cuiusvis ex Clero in multis appellari possunt. Quæ autem specialiter in visitatione Parochi aduertenda sint, ex ijs quæ propriè ad eius officium pertinent, facillè colligemus. Spectat autem ad ipsum verbi Diuini prædicatio. Clem. dudum. S. in Ecclesiis de sepult. Abb. in c. officij. nu. 3. de elect. item Missarum & officiorum Diuinorum celebratio, Sacramentorum videlicet Baptismi, Poenitentia, Matrimonij, Extremæ vntionis administratio, hæc enim propriè ad illum spectant, quia ille habet certum locum, cuius populus est deputatus ad illius Ecclesiâ, vt in illa teneatur percipere Sacramenta. cap. Ecclesiâ. 18. quæst. 1. vnde Parochus dicitur à partitione curæ, quia habet partitam curam certorum liminum. Abb. in cap. extirpanda. §. quia vero. 2. num. 10. de præb. & ille qui non habet certum populum, qui de necessitate ab eo percipiat Sacramenta, non dicitur curatus, licet administret aliquando Sacramenta. Abb. cit. in cap. de multa. num. 24. de præb. Dec. in cap. ad aures. num. 14. de rescrip. Rot. decif. 52. num. 10. p. 2. diuers. Et vbi Parochiæ non haberent distinctum populum, posset Episcopus distinguere Parochias, & assignare unicuique vbi debeat percipere Sacramenta. Conc. Frid. sess. 24. cap. 13. de ref.

Vnde circa primum aduertere debet Visitator, an Parochus diebus Dominicis & Festis inter Missarum solemnia explicet populo Diuina eloquia, docendo necessaria ad salutem, quæ uè sequenda

Et quæue fugienda sint ad obtinendam vitam æternam, vt præcipit Conc. Trid. sess. 5. c. 2. de ref. Similiter an virtutem Sacramentorum explicet, dum illa ministrat, & ne leuia & prophana & diffusus minus necessarios admisceat. id. Conc. sess. 24. cap. 7. de ref. Quod si circa hæc Parochus culpabilis, vel insufficientis reperiatur, posset Episcopus ex fructibus ipsius Ecclesie assignare partem congruam alteri, qui hoc ministerium loco ipsius adimpleat. id. Conc. loc. cit. sess. 5.

4. Regulares & quosuis alios ab Episcopo non approbatos in sua Ecclesia prædicare ne permittat, id. Conc. lo. cit. nullus enim ne quidem Episcopus cum est in aliena Diocesi, prædicare potest absque Diocesani licentia, vt respondisse Clem. VIII. in vna Neap. testatur Gemin. in sua prax. c. 58.

Et de habenda approbatione ad prædicandum, & de obseruandis vitandisque in prædicatione, libet hic referre ordinationem Leon. X. factam in Conc. Lateranen. vt sequitur.

Superna maiestati presidio & infra. Sacro approbante Concilio statuimus & ordinamus, vt nullus tam Clericus Secularis, quam cuiuscumq; etiam mendicantium ordinis Regularis, aut quouis alius ad quem facultas prædicandi, tam de iure, quam de consuetudine vel privilegio aut alias pertinet, ad huiusmodi officium exercendū admittatur, nisi prius per superiorem suum respectiue diligenter examinatus, (qua in re conscientiam ipsius superioris oneramus) ac morum honestate, etate, doctrina, probitate, prudentia & vite exemplaritate ad illud aptus & idoneus reperiatur, & hic quocumq; postea prædicaturus accesserit,

de huiusmodi examine & idoneitate sua per literas authenticas, seu alias sui examinantis approbantisq; Episc. & alijs locorū ordinarijs fidem legitime faciat. Mandantes omnibus qui hoc onus sustinent, quicq; in futurum sustinebunt, vt Evangelicam veritatem, & Sanctam scripturam iuxta declarationem, interpretationem, & ampliationem Doctorum, quos Ecclesia vel vsus diuturnus approbavit, legendosq; hætenus recepit, & in posterum recipiet, prædicent & explanent, nec quicquā eius proprio sensui contrarium, aut dissonum adijciant. Sed illis sæper insistat, quæ ab ipsius sacre scripturæ verbis rite ac sanè, & præfatorum Doctorum interpretationibus intellectis non discordant; tempusq; præfixum futurorum malorum, vel Antichristi aduentum, aut certum diem Iudicij prædicare, vel asserere nequaquam præsumant, cum veritas dicat non esse nostrum nosse, tempora vel momenta quæ Pater posuit in sua potestate, ipsosque qui hætenus similia asserere ausi sunt mentios, ac eorum causa reliquorum etiam rectè prædicantium auctoritati non modicum detractum fuisse constet. Inhibentes omnibus & singulis Clericis Secularibus vel Regularibus præfatis, ceterisq; cuiuscumq; status, ordinis & conditionis existant, qui hoc onus assument, ne de cætero in sermonibus suis publicis alia quæq; futura ex litteris sacris constanter prædicare, nec illa à Spiritu sancto vel diuina reuelatione se habuisse affirmare, & alienas inanescq; diuinationes asseneranda aut alio quocumq; modo tractanda assumant. Sed ex diuina vocis præcepto Euangelium omni creatura cū

vitiōrū detestatione, & virtutum com-
 mendatione enucleent, & declarent,
 & pacem ac dilectionem mutuam à Re-
 demptore nostro tantopere commenda-
 tam ubiq; fontes, non scindant vestem:
 inconsutilem Christi, sed ab Episcopo-
 rum & Pralatorum ac aliorum supe-
 riorum eorumq; statu scandalo detra-
 ctione, quos coram vulgo & Laicis non
 modo incautè, sed etiam imperanter
 reprehendunt & mordent, & ab eis
 malè gestorum expressis quandoq; nomi-
 nibus aperta & manifesta redargutione
 abstineant. Denique Constitutionem fo-
 recar. Clementis PP. V. quæ incipit.
 Religiosi quam tenore presentium inno-
 tuamus & approbamus, intiolabiliter ab
 eis obseruari debere decernimus, vt hac
 ratione ad vtilitatē populi predicantes,
 & cum Domino lucrifacientes, talentū
 quod ab illo acceperant superlucrari, &
 eiusdem gratiam & gloriam consequi-
 mereantur. Ceterum si quibusdam eo-
 rum, Dominus futura quadam in Dei Ec-
 clesia inspiratione quapiam reuelauerit,
 vt per Amos Prophetam ipse promittit,
 & Paulus Apostolus Prædicatorum Prin-
 ceptis, Spiritum inquit nolite extinguere,
 Prophetas nolite spernere, hos aliorum
 fabulorum & mendacium gregi con-
 numerari, vel aliter impediri minimè
 volumus. Extinguitur namq; ipsius gratia
 Spiritus, Ambrosio teste, si incipientibus
 loqui feruor contradictione sopiatur, &
 tunc Spiritu sancto iniuria certe fieri di-
 citur. Et quoniam res magni momenti
 est, eo quod non de facili credendum sit
 omni Spiritui, sed sint probandi spiritus,
 teste Apostolo, an ex Deo proueniant, vo-
 lumus. vt lege ordinaria tales asserta in-

spirationes antequam publicentur, aut
 populo prædicentur, ex tunc Apostolica
 sedis examini reseruata intelligantur.
 Quod si sine mora periculo id fieri non
 valeret, aut vrgens necessitas aliud sua-
 deret, tunc eodem ordine seruato, Ordi-
 narijs loci notificetur, vt illi adhibitis se-
 cum tribus aut quatuor doctis & graui-
 bus viris, & huiusmodi negotio cum eis
 diligenter examinato, quando id expe-
 dire videbunt (super quo eorum consci-
 entias oneramus) licentiam concedere
 possint. Si qui autem contra præmissorū
 aliquod committere quicquam ausi fue-
 rint, vltra poenas contra tales à iure sta-
 tutas, excommunicationis etiam senten-
 tiam, à qua non nisi à Rom. Pontifice præ-
 terquam in mortis articulo constituti, ab-
 solui possint, eos incurere volumus. Et
 vt eorum exemplo alij attentare similia
 minimè audeant, eis prædicationis etiam
 officium interdictū esse perpetuo decer-
 nimus. Non obstantibus constitutionibus,
 ordinationibus, ac priuilegijs, & indultis,
 & litteris Apostolicis, ordinibus &
 personis præfatis, etiam in mari magno
 comprehensis, ac etiam à nobis forsan
 approbatis, innouatis, vel etiam de nouo
 concessis, quæ quoad hoc, nolumus eis in
 aliquo suffragari. Nulli ergo, &c. Dat.
 Roma in publica sess. in Lateran. Sacros.
 Basilica solēniter celebrata, anno Incar.
 Dom. 1516. 14. Kal. Ian. Pont. anno 4.

Similiter prohibitum est ne prædica-
 tores in suis sermonibus ad populum de
 conceptione B. M. V. in peccato origi-
 nali affirmatiuè vel negatiuè cum re-
 probatione alterius opinionis quicquā
 asserant, vt extrauag. Graue minus. de
 reliquijs. comm. & cit. Conc. Trid. sess. 5.
 de peccato orig. quæ prohibitio innoua-
 ta eri-

ta etiam fuit cum adiunctione poenarū contra prauaricantes à Pio V. Conit. sua quæ sequitur.

Super specula & infra. Nos igitur qui prædecessorū nostrorum saluberrima decreta pro viribus salua esse cupimus, potissimū illa quæ à Sacrosan. Synodo Trid. denuo sunt confirmata, liberā cuiq; facultatē relinquentes opinandi huius controuersia quamlibet partē prout vel magis piam vel magis probabile esse iudicauerit. Prædictorū igitur concionatorū a-liorūq; contentioni atq; temeritati populariūq; scandalis occurrere studētes. Motu proprio nō ad alcuicū nobis super hoc oblata petitionis instantiā, sed ex certa nostra scientia ac de Apostolica potestatis plenitudine, statutū fe. re. Six. IV. prædecessoris nostri, super ea re, quod à præfata Synodo innotatū est, (illud præsentibus ac si de verbo ad verbū esset insertū pro plenè & sufficiēter expresso & inserto habētes) Apostolica auctoritate tenore præsentium cōfirmamus & approbamus, atq; vt deinceps efficacius à cunctis obseruetur, perpetuo statuimus & ordinamus, ac per Apostolica scripta mādamus, quatenus nemo cuiuscūq; ordinis, gradus conditionis vel dignitatis existat, in popularibus concionibus, vel vbiq; promiscua virorū & mulierū multitudo comenire solet, de huius controuersia alterutraparte disputare, rationibus vel Doctorū auctoritate asserendo propriam sententiā & contrariā refellendo aut impugnando, vel de hac ipsa questione cuiusvis pietatis, aut necessitatis prætextu vulgari sermone scribere vel dictare presumant. Qui contra fecerit suspensionis poenam à diuinis absq; noua declaratione ipso fa-

cto incurrat, si modo fuerit in sacris constitutus, & quocūq; præterea gradu siue dignitate vel administratione fungatur, illis omnibus sit ipso iure priuatus, & ad eadem vel similia munera obtinēda vel obēunda perpetua inhabilitatis censura, ipso etiam facto sit obnoxius, super quibus nisi à Rom. Pontifice pro tempore existente dispensari, siue absolui non possit. Et nihilominus alijs poenis, si opus fuerit à proprio Prælato pro delicti mensura instigendis subiiciatur, prout subiicitur. Caterum quamdiu per Apostolicam Sedem altera pars definita non fuerit, oppositaq; sententia condemnata, liceat viris doctis in publicis Academiae disputationibus siue Generaliū aut Prouincialium Capitulorum, vel vbi alias inter sunt, qui rem capere possunt, nec scandalis vlla subest occasio, de illa questione disserere, & argumentis vtrambet partem vel asserere vel impugnare, dum tamen neutra veluti erronea præiudicetur, seruenturq; illa omnia quæ à dicto Sixto prædecessore nostro statuta sunt, quorum singula vt præfertur etiam quantum ad alias poenas duximus innouanda, & innouamus per præsentēs, &c. Dat. Roma, an. Incarn. Domin. 1570. pridie Kal. Decemb. Pontif. anno 5.

Ad hoc idem emanauit recens ordinatio S. D. N. Pauli PP. V. foeliciter moderni. vt sequitur.

Feria V. die 31. Augusti. Anno à Natiuitate D. N. Iesu Christi. M. DC. XVII. In generali Congregatione S. Romanæ & Vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico in monte Quirinali, coram S. D. N. D. Paulo diuina prouidentia Papa Quinto.

Sanctiss. D. N. post longam & maturam discussionem auditis votis Illustrissimorum & Reuerendissimorum DD. Cardinalium contra hereticam prauitatem Generalium Inquisitorum, re accurate ac diligenter perpensa prouide considerans, quod quamuis in Constitutione fe. re. Sixti IV. super conceptione Beatissima Virgini Maria pro submouendis inter Christi fideles, scandalis, rixis & contentionibus edita à Sancta Tridentina Synodo innouata, & deinde in alia constitutione sancta me. Pij V. super eadem re, quas similiter Sanctitas sua innouauit cum quibusdam prouisionibus & adiectionibus pœnarum, pro efficaci eorum obseruatione, relinquatur unicuique libera facultas tenendi, & etiam asserendi utramque partem, quod scilicet fuerit, vel non fuerit concepta cum peccato originali, dum tamen neutra veluti errornea aut heretica damnetur; nihilominus ex occasione assertionis affirmatiua in publicis Concionibus, Lectionibus, Conclusionibus & actibus publicis, quod eadem Beatissima Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo Christiano cum magna DEI offensa scandala, iurgia, & dissensiones. Propterea volens huiusmodi scandalis ex debito sui muneris prouidere, decreuit & praecepit ac praesentis Decreti virtute mandat & praecipit omnibus & singulis cuiusuis ordinis & instituti Regularibus, & alijs quibuscumque, tam Ecclesiarum quam Sacularibus personis cuiusuis conditionis, status, gradus, ordinis, aut dignitatis tam Ecclesiasticae quam Sacularis, etiam si specialis specifica & indiuidua

earum esset necessarium mentio facienda, ut in posterum donec articulus huiusmodi à S. Sede Apostolica fuerit diffinitus, vel per Sanctitatem suam & Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis Concionibus, Lectionibus, Conclusionibus & alijs quibuscumque actibus publicis asserere, quod eadem B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali. Contra facientes autem eadem Sanctitas sua voluit, & declarauit, subiaceri debere, & subiecit censuris & pœnis contentis in supradictis Constitutionibus suorum Praedecessorum, & sua ipso facto incurrendis. Per huiusmodi tamen prouisionem Sanctitas sua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei vllum prorsus prauidicium inferre eam relinquens in eisdem statu, & terminis, in quibus de praesenti reperitur, praeterquam quoad supra disposita. Vt superius sub eisdem censuris & pœnis mandans, quod non fuerit concepta cum peccato originali in praedictis publicis actibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquomodo agant, seu tractent. Insuper voluit & expressè mandauit, ut extra hos casus expressos publicorum actuum, in reliquis omnibus supradicta Constitutiones firma & illasa remaneant, & exactè obseruentur, perinde ac si praesens Decretum non emanasset. Et ita decreuit & mandauit vbique inuolabiliter obseruari, non obstantibus in hac parte supradictis Constitutionibus, & alijs omnibus in contrarium facientibus. Volens & decernens pro obseruatione & executione praesentis Decreti,

& om-

& omnium in eo contentorum, quod contra huiusmodi transgressores etiam Regulares cuiusvis Ordinis & Instituti etiam quomodolibet exemptos, & alias quascunq; Ecclesiasticas & Seculares personas cuiuscunq; status, conditionis, gradus, ordinis aut dignitatis, tam Ecclesiastica quam Secularis, tam Episcopi & Prælati superiores aliq; ordinarij locorum, quã heretica prauitatis vbiq; locorum deputati Inquisitores procedant, & in eos seuerè animaduertant, tribuens eis & eorum cuilibet liberam facultatem & auctoritatem contra eosdem transgressores procedendi, ac pœnis coercendi & puniendi. Voluit demum, ne permisserũ ignorantia à quoquam pretendi possit, quod præsens Decretum seu illius exempla ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de vrbe & in acie Campi Floræ affixa, omnes ita arctent, & afficiant perinde, ac si vnicuiq; personaliter intimata fuissent; quodq; præsentium transumptis etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, & Sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensa.

Andreas de Pettinis, Sanctæ Romanæ & vniuersalis Inquisitionis Not.

Anno à Nat. D.N. Iesu Christi 1617. Indictione XV. die vero 12. mensis Septemb. Pontif. autem Sanctiss. in Christo Patris & D. N. D. Pauli Diuina prouidentia PP. V. anno 13. præsens decretum affixum & publicatum fuit ad valuas Basilicæ Principis Apostol. & in acie Campi Floræ per me Franciscum

de Clericis, Sanctiss. Dom. N. Papæ Curforem.

Siluerius Pintrolus Mag. Curf. Romæ ex Typographia Reu. Cameræ Apost. M. D C. XVII.

Indulgentias item quascunq; absq; ordinarij licentia Parochus publicare non debet. *cit. Conc. sess. 21. cap. vlt. de ref. & si in istis abusus irrepperit, inquirere & remediare tenetur Visicator. id. Conc. sess. 25. in Decreto de indulg.*

De Sanctorum vtili & necessaria inuocatione & sacrarum reliquiarum veneratione iuxta Ecclesiæ vsum, videntum est an Parochus populum instruat. *id. Conc. loc. cit. de inuocat. Sanctorum.*

Miracula ficta vel noua ne publicent, nisi prius fuerint ab Episcopo examinata & approbata. Episcopus autem casibus huiusmodi miraculorum occurrentibus, singula diligenter examinare debet adhibitis Theologis, seu alijs peritis viris. *Conc. lo. cit.* Et præcipuè circa ista aduertendum est, an casus occurrens arte vel ratione aliqua naturali euenire non potuerit; si enim naturaliter vel arte contingere posset, nõ esset miraculũ. *Abb. in cap. cum Martha. num. 7. de celeb. Miss.* Item aduertendæ sunt in facto occurrenti circumstantiæ miraculi propriæ, vt quod in instanti fiat, & ex omni parte perfectum sit. & alia requisita annotata. *in gl. mag. in c. vn. de reliq. & ven. sanct. in 6. ad hoc. S. Th. in 3. p. q. 44. art. 3. Archid. in cap. nec mirum. 25. quæst. 5. Turrecrem. in cap. sunt plures. de pœnis. diff. 3.*

Nec credendũ est in talibus testi singulari. *Archid. in cap. nec mirum. 26. q. 5. & interrogari debent testes de singulis circumstantijs casus occurrentis, & de causis scientiæ, non enim sufficeret si diceret testis se scire, quia audiuit ab alijs.*

lijs.

lijs, vel quia manet in vicinia. *Abb. in c. venerabili. de test. Felin. in c. licet ex quadam. eod. tit.*

Videndum præterea quomodo se gerat Parochus circa doctrinam Christianam, & fidei rudimenta singulis diebus Dominicis & Festis pueris explicanda, iuxta ordinationem cit. *Conc. sess. 24. c. 4. de ref.* Et ad huius præclari instituti maiorem obseruationem emanauit quæque Pij V. constitutio huiusmodi.

Ex debito Pastoralis officij, & infra. Cupientes igitur tam pio tamq. laudabili operi viribus totis, focere, & animas lucrifacere creatori, ex certa nostra scientia vniuersos, & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, ceterosq. Ecclesiarum Prælatos, & locorum quorumcumq. ordinarios, vbilibet constitutos, presentes & futuros rogamus & hortamur, attentè eis ac eorum in spiritualibus & temporalibus Vicarijs seu Officialibus generalibus, per Apostolica scripta mandantes, quatenus hoc opus sanctissimum toto pectore amplectentes, aliquas Ecclesias in suis ciuitatibus, & Diocesib. respectiue, seu loca honesta, in quib. præfati infantes & pueri ad audiendum doctrinam Christianam conuenire possint, deputent, & viros ad id idoneos, vita & moribus approbatos, qui dieb. saltem Dominicis eosdem infantes & pueros, ac alias personas Diuina legis expertes, in articulis fidei & præceptis sanctæ matris Ecclesie instruant, confirmet, & eligant, atque tot societates seu confraternitates, quot ad hoc tam sanctissimum opus exercendum eis oportuna videbuntur, inibi auctoritate nostra erigant & instituant. Nos enim vt promptius & alacrius ad hanc curam subeun-

dam omnes Christi fideles alliciantur, & eo libentius curam ipsam suscipiant, quo ex hoc dono cælestis gratia conspexerint se vberius refectos, de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate. cõfisi, omnib. & singulis virisq. sexus Christi fidelibus verè pœnitentibus & confessis, seu statutis à iure temporibus firmum confitendi propositum habentibus, qui in aliqua dictarum societatum seu confraternitatum vbilibet constitutarum intrauerint, & adscripti fuerint, illis videlicet, tam qui alios docuerint, quam qui ab alijs in articulis fidei & præceptis Ecclesie huiusmodi instructi fuerint, quotiescumq. in præfato sanctissimo exercitio se occupauerint, quadraginta dies de iniunctis eis pœnitentijs auctoritate Apostolica tenore presentium misericorditer in Domino relaxamus, presentibus, perpetuis futuris temporibus valituris, &c. Dat. Roma, die 6. Octob. an. 1572.

Præterea videndum est, an Parochus prout tenetur habeat Bullam Cœnæ Domini, eamque populo saltem semel in anno ad notitiam deducat. Similiter & constitutionem de medicis Hæbreis Gregor. XII. vt sequitur.

Alias pia memoria, & infra. Vniuersis virisq. sexus Christi fidelibus districte prohibemus & interdiciamus, ne post hac Iudæos vel alios infideles ad ipsorum Christianorum agrotantium & infirmorum curam vocent, seu admittant, aut vocari admittiue faciant, concedant vel permittant. Mandantes propterea omnibus & singulis venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis & Episcopis, necnon dilectis filijs,

ij's alijs locorum ordinarijs & quibus-
 nis Parochiis, alijsue animarum curam
 habentibus, & exercetibus, sub indigna-
 tionis nostra, ac alijs arbitrio nostro in-
 fligendus pœnis, vt presentes literas no-
 stras in suis Ecclesijs, quæ in illis ciuitati-
 bus vel Diocesisibus cõstituta sunt, in qui-
 bus Habrei & alijs infideles moram tra-
 hunt, quamprimum ad eos perlatæ fue-
 rint, & deinde singulis annis initio Qua-
 dragesimalis ieiunij publicet, aut publi-
 carifaciant. Et quod si quis post earum
 publicationem etiam quomodolibet ex-
 emptus, ac cuiuscunq; status, gradus, or-
 dinis, conditionis & præminentie exi-
 stens aduersus illas facere ausus fuerit,
 Sacramenta ei Ecclesiastica nullatenus
 ministrentur, nec etiam à Regularibus
 exemptis, & sic decedens Ecclesiastica
 careat sepultura. Que quidem omnia
 Parochi agrotantibus significare apto tẽ-
 pore non omittant, præsertim cum Iu-
 daum vel infidelem medicum ab eis ad-
 missum esse cognouerint, & alias ipsi lo-
 corum ordinarij contra huius mandati
 transgressores debita animaduersione
 procedant, Iudaosq; ipsos nihilominus
 iuxta Pauli & Pij Pontificum prædicto-
 rum literas contra illos editas pro earũ
 transgressione puniant Non obstantibus,
 &c. Dat. Roma, an. 1581. die 30. Martij.

10. Circa secundum, videlicet Missarum
 & officiorum Diuinorum celebrationẽ
 videndum est Visitatori, quomodo Pa-
 rochus sit frequens in Missis celebra-
 dis, & vt ad minus diebus Dominicis &
 Festis celebret. cap. quotidie. de consecr.
 dist. 2. si autem Ecclesia abundaret
 fructibus, posset ipsi adiungi Capella-
 nus, vel etiam plures, quo frequentius
 Missæ celebrentur. cit. Conc. sess. 21. c.

4. de ref. vt autem distinctius indagandi
 defectus circa Missarum & Diuinorum
 celebrationem considerentur, reducendi
 videntur ad tria capita, ex quibus cõ-
 munitè omnes alijs defectus emanare
 solent, & ista sunt auaritia, irreuerentia,
 superstitio.

Quoad auaritiam, prohibet Conc.
 Trid. sess. 22. de euitan. in celeb. impor-
 tunas Eleemosynarum exactiones, pa-
 cta quæuis de obtinendo lucro seu com-
 modo aliquo temporali pro celebranda
 Missa, seu pro dicendo officio Diuino.
 ad hoc. cap. nullus. c. placuit. & seq. 1. q. 1.
 celebrans enim seu dicens officium Di-
 uinum pro mercede temporali incurrit
 Simoniam. c. suam nobis. de Sim. quini-
 mo etiam propter solam intentionem
 percipiendi mercedem temporalem, ce-
 lebrans contrahit Simoniam mentalem,
 vt notat gl. in c. fin. lo. cit. de Sim. vnde &
 Canonicum accedentem ad Ecclesiam
 solum propter lucrandas distributiones
 quotidianas, non euitare eandem Simo-
 niam vult Anchar. in c. 1. de celeb. Miss.
 Abb. in cap. 2. & 3. ib. qui tamen dicit
 talem non teneri ad restitutionem lucri
 percepti, sed tantum ad agenda poenit-
 entiam. ad hoc. Conc. in Clem. 1. de celeb.
 Miss.

Si verò datur aliquid gratuito, seu in
 modum Eleemosynæ, licitè accipi po-
 test. cap. sicut Episcopum. 1. q. 2. Nau. in
 man. c. 23. num. 102. seu pro stipendio
 sustentationis, si Sacerdos non habet a-
 liunde quo viuat. Arm. v. Simonia. num.
 19. Licitè enim pauper Sacerdos locat
 operas suas Spirituales, dum modo non
 intendat principaliter vendere Diuina,
 sed tantum vt inde viuat, cum non ha-
 beat aliunde. cap. suam nobis. cit. de Sim.
 gl. in cap. significatum. v. ita quod de præ-
 ben. Abb. ib. & in cap. cum secundum. nu.
 3. ib. de præb.

V

Simi-

Similiter neque pro administratione Sacramentorum, neque pro sepultura quicquam exigi debet, & exigens committeret Simoniam. *cap. quæsta est. Et seq. 13. quæst. 2. cap. non satis. de sim.* si tamen consuetudo sit quod circa huiusmodi aliquid accipiatur, potest accipi licite, dummodo fiat sine pacto, & liberè Sacramentum prius conferatur. *cap. ad Apostolicam. lo. cit. de sim.* & si nil datur, non est propterea retardanda Sacramenti administratio. *Innoc. in cap. ad Apostolicam. cit. Nau. cõs. 2. de decim. nisi forè deneganda sine Sacramenta, vel sepultura ex permissione seu mandato Superioris. Genuen. in prax. c. 76. num. 10.*

Ad irreuerentiam autem spectat, ne Missæ in Ecclesia nondum consecrata celebrentur. Potest tamen Episcopus concedere licentiam in talibus Ecclesijs celebrandi, super Altari viatico seu portatili ex praxi communi.

Neque in domibus priuatis Missæ possunt celebrari. *Conc. Trid. cit. sess. 22. de euit. in celeb. præsertim illis verbis.*

12. Neque patiantur priuatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad Diuum tantum cultum dedicata Oratoria, ab eisdem ordinarijs designanda & visitanda, sanctum hoc Sacrificium à Secularibus aut Regularibus quibuscumq; peragi, &c.

Quo Decreto Conc. derogatum esse etiam priuilegijs Regularium de celebrandis Missis extra locum sacrum tenet *Nau. in man. c. 25. num. 82.*

13. Propter idem Decretum etiam Episcopum dicitur est in aliena Diocesi, in qua est receptum Conc. Trid. non posse uti priuilegio. *cap. fin. de priuil. in 6.* nec posse celebrare Missam extra locum ad hoc assignatum, deducit *Nau. conf. 16. de*

de priuil. in antiq. An autem hoc decreto Conc. derogatum sit. *cap. concedimus. de consecr. dist. 1.* ex quo tempore necessitatis poterat Episcopus dare licentiam celebrandi extra locum Sacrum, consulti potest idem *Nau. lo. cit. in fin. Et in man. lo. cit. & melius conf. 1. quæst. 37. de constit.* ubi dicit non posse Episcopum in loco ubi est receptum Conc. Trid. dare licentiam celebrandi apud infirmum, & Conc. derogasse, quo ad hoc iuribus antiquis ex consuetudine vsu recepta interpretandi hoc modo locum Conc. citatum.

Oratoria autem si contigerit alicubi designari per Episcopum, illa Episcopus postmodum singulis annis visitare tenetur. *Conc. lo. cit.* Præcipue autem in huiusmodi cõcessionibus apponi deberet, ut Oratorium decenter extructum & ornatum, & ab omnibus actibus domesticis liberum existat: tum ut ibi peragantur Diuina sine Parochialis Ecclesiæ præiudicio, & excipiantur dies Natalis D. N. Resurrectionis, Pentecostes, quibus in Oratorio celebrari non liceat, sed Parochialis frequenter: quodque alij præterquam seruitio personæ, cuius intuitu Oratorium conceditur necessarij, ibidem audientes Missam, ab obligatione audiendi Missam ex præcepto Ecclesiæ, per hoc non liberentur, quæ omnia etiam stylus Rom. Curie in facultatibus ad construenda Oratoria apponere consuevit.

Huc spectat quod plures Missæ eodem die ab eodẽ celebrari nõ debent. *c. sufficit de consecr. dist. 1.* præterquam in die Natalis Domini. *c. cõsultuisti. num. 61. de celeb. Miss. Sylu. v. Missa. 1. S. 7. Nau. in man. cap. 25. num. 87.* ubi plures enumerantur casus, in quibus licitum sit eodem die plures dicere Missas, sed in talibus tutius esset

per-

permissioem à sede Apost. obtinere, prout vidi concessum à Leon. de const. incip. Sacrosancta. de ann. 1515. 5. Id. Augusti, in fauorem Regni Polonizæ pro locis quibus laboratur Sacerdotum penuria, vt nimirum ibi possit vobis Sacerdos in duabus Ecclesijs celebrare, dummodo non nisi in vltima Missa purificationem recipiat, per not. apud DD. in cap. ex parte. de celeb. Miss. Poena autem contra celebrantes pluries in die nulla statuta est, vt testatur Diaz in pract. crim. cap. 35. vnde poena hæc manebit Iudicis arbitrio, qui secundum circumstantias delicti, & scandali inde exorti, poenam imponere potest. arg. l. 1. §. expulatores. ff. de effract. & quidem maiorē si aliquis causa lucri hoc fecerit. cap. sufficit. cit. & in simili casu fuisse in Curia Neap. impositam poenam triremiū, refert Genuen. lo. sup. cit. c. 79.

16. Sine Orario seu Stola & alijs vestibus sacris celebrari, & alia Sacramenta administrari non debent. contrafaciens, Iudicis arbitrio puniri posset. cap. Ecclesiastica. 23. distinct. ad hoc Conc. Trid. cit. sess. 22. cap. 5. & can. 7. vbi docet vestes huiusmodi & alias Ceremonias in Ecclesia vsitatas, esse ritē institutas, & contrarium asserentes anathemate damnat. ad hoc Diaz. cū Lopez in pract. crim. c. 38. Alij etiā ritus aut ceremoniz, vel orationes adhiberi in celebratione non debent, quam illæ quæ sunt ab Ecclesia approbatæ, & non receptæ. id. Conc. lo. cit. de celeb. Miss. & in Ecclesia Romana non nisi Romanæ, in Græca non nisi Græcæ. Abb. in cap. literæ. num. 5. de celebratione Miss. S. Th. in 3. par. quæst. 74. art. 4. vnde & Pius V. Constit. sua incip. Prouidentia. de ann. 1566. 23. Kal. Septemb. prohi-

buit, ne Latinus ritu Græcorum, vel Græcus ritu Latino celebrare possit. eius Constit. verba sunt.

Prouidentia, & infra. Sanè cum ad notitiam nostram peruenerit, quod nonnulli Præsbyteri tam Græci quam Latini, antiquum S. R. E. ritum, tam in celebratione Missarum quam aliorum Diuinorum officiorum peruertere satagentes, diuersas licentias & facultates, Missas & alia Diuina officia Græci Latino more, ac Latini Græco ritu celebrandi ab Apostolica sede, vel eius Legatu, ac etiam maiore Pœnitentiario pro tempore existente, varijs pretextibus impetrarunt, illisq; iam pridem vtuntur. Hoc ab antiquo Catholica Ecclesia instituto, Sæctorumq; Patrum decretis deuiare considerantes, propterea hunc ab Ecclesia Dei extirpantes, & submouere volentes, omnes & singulas licentias & facultates huiusmodi hæctenus etiam motu proprio vel quarumuis etiam Imperatorum, Regum, & aliorum Principum contemplatione, & ex quibusuis causis concessas, illarum omnium tenores pro sufficienter expressis habentes, Apostolica auctoritate ex certa scientia hac presenti nostra perpetuò ualitura Constitutione reuocamus, cassamus, annullamus, & irritamus, quibusuis Præsbyteris tam Græcis quam Latinis in uirtute sanctæ obedientiæ & sub indignationis nostræ ac perpetuæ suspensionis, à Diuinis pœnis districtius inhibentes, ne deinceps præsbyteri Græci præcipuè vxorati Latino more, & Latini Græco ritu huiusmodi licentiarum & facultat-

tum aut alio quouis pretextu missas & alia Diuina officia celebrare, vel celebrari facere presumant. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus & singulis Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis quatenus in ciuitatibus & Diocesis proprijs, presentes nostras litteras publicari, & sub predictis & alijs sibi bene visis pœnis, per quoscunque Prelatos, Capitula, Clericos, Fratres superiores & personas quaslibet inuiolabiliter obseruari faciant, contradictores quoscunque auctoritate Apostolica compescendo. Non obstantibus, &c.

18.

Statutis item horis celebrandum est. Conc. loc. cit. & horæ debitæ sunt, post horam diei tertiam cap. nocte. dist. 1. de consecr. siue vt non celebretur post meridiem, neque ante lucem diei. Nauar. in man. c. 3. n. 86. præterquam in nocte Natiuitatis Domini. tum tamen non possit rectè dici ante lucem plures quàm vnã missam vult. id. Nau. ib. num. 87. Neque priuilegio speciali aliquis se tueri potest vt missas non debito tempore, vt ante lucem, vel vespertino tempore celebret, omnia enim priuilegia huiusmodi annullauit. Pius V. Const. sua incip. Sanctissimus. de an. 1566. publ. Roma. 29. Mart. postmodum tamen Greg. XIII. indulgit Patribus Soc. Iesu. vt vna hora ante auroram possint celebrare missam Const. sua. incip. Quanta in vinea Domini de anno 1578. 9. Mart. relata apud Eman. Roder. in collect. priuileg. mend. tom. 2. fol. 461.

19.

Huc pertinet quod Sacerdos in recitando officio Diuino & missis celebrandis, tenetur sequi ordinem Breuiarij Romani, nec debet dicere officium pro libitu, vel missam de vno Sancto, seu cer-

tas speciales tantum. cap. quidam Laicorum. de celebr. miss. præsertim Sacerdos officians Ecclesiam; alioquin si sint plures Sacerdotes, possit aliquis dicere missas peculiare, vel pro defunctis, dummodo missa publica celebretur de die. Abb. in cap. quidam. cit. & in cap. significatum. de præb. Card. in Clem. 1. S. fin. de relig. dom. & in Clem. 2. de re. iud. Ad hoc propositum seruit rescriptum Greg. XIII. ad Ecclesias Hispaniarum, quod aliarum quoque partium vsui vel exemplo esse potest, ideo ponendum volumus, vt sequitur.

Pastoralis officij. & infra. ad omnem scrupulum dimouendum, motu proprio & ex certa scientia nostra; ac de Apostolica potestatis plenitudine hac que sequuntur declaranda duximus & concedenda. Inprimis illud nobis declarandum se offert ex quo magna oriri poterat confusio; cum enim prædecessor predictis indistinctè concesserit vt Ecclesia Hispania possint celebrare officia propria Sanctorum illius prouinciæ, illiq; plures sint numero, ex hoc sequebatur vt officium maioris partis feriarum omitteretur, & ordo Breuiarij fere subuerteretur. Nos huic incommodò occurrere volentes, & prædecessoris predicti mentem sano modo interpretantes, declaramus vnãquamque Hispania Ecclesiam eorum tantum Sanctorum qui in Breuiario non sunt descripti officia propria celebrari posse, qui vel illius Diocesis sunt naturales, vel eius Ecclesia seu Diocesis sunt Patroni, vel eorum corpora seu notabiles reliquie in ea Ecclesia seu Diocesi requiescunt. De alijs vero Sanctis etiam si sint naturales vel Patroni alterius Diocesis, etiam si illorum corpora, vel notabiles reliquie in ali-

aliqua Ecclesia alterius Diocesis requi-
escant, non celebretur officium proprium,
sed seruetur ordo Breuiarij Romani, &
quo die celebrabitur festiuitas Patroni
vnius Diocesis, religiones omnes tenean-
tur eodem die in suis Ecclesijs intra limi-
tes illius Diocesis existentibus eandem
festiuitatem celebrare, & in hoc cum
Ecclesia matrice se confirmet, &c.

Item concedimus quod quelibet Eccle-
sia & Monasteriũ Hispania habens ali-
quas reliquias insignes, puta caput, bra-
chiũ, vel crux alicuius Sancti, etiã alieni-
gena nõ existet in Breuiario, vel de quo
in dicto Breuiario fit tantũ commemora-
tio, possit illius festiuitatem celebrare &
officiũ duplex facere, & de alio Sancto
eodem die occurrenti si fuerit simplex fi-
at commemoratio: Si verò fuerit duplex
vel semiduplex transferatur in primam
diem simili festo non impeditam, &c.

Cum verò in Ecclesijs & religionibus
Hispania vigeat consuetudo, quod diebus
Paschalis & festiuitatibus maioribus,
celebret Missam conuentualem Antistes,
vel alia persona principalis, & regula
missalis ordinet quod omnibus diebus
Dominicis infra annum, Sacerdos qui
celebrauerit Missam conuentualem ex-
eat ante celebrationem Missa cum pluui-
ali, vel cappa, & cum ministris ad incipi-
endum in Altari maiori Antiphonã Asper-
ges. & ad aspergendam aquam benedi-
dictam populo, concedimus quod Antistes
suo alia persona principalis celebrans
Missam conuentualẽ præmissa facere nõ
teneatur, sed illa facere possit quilibet a-
lius simplex Sacerdos eius loco, & quod
talis Sacerdos non deserat pluuiale sed

albam & stolam vel superpellicium &
stolam, nec procedat associatus cum mi-
nistris sed solum cum Acolitis, &c. Da-
tum Roma &c. die 30. Decembris. 1573.

Habetur in proprio SS. Toletanæ
Ecclesiæ & apud Quaran. in sua sum. v.
Diuinum officium.

Reliqua requisita ad celebrationem
Missæ, vt videlicet non nisi à ieiuno ce-
lebretur, & nocturno diei ad minus
recitato, & præmissa prius confessio-
ne Sacramentali si iciat Sacerdos ce-
lebraturus se esse in mortali peccato,
& habet copiam confessarij, aliaque
quæ circa celebrationem obseruanda
vel euitanda sunt, videri possunt apud
Sylu. Arm. Nauar. & communiter sum-
mistas locis sup. cit.

Ad reuerentiam item Diuinorum
spectat, ne publicè & notoriè criminosi
altari ministrent, vel sacris intersint.
Conc. lo. sup. cit. & gl. sing. in cap. de ho-
mine. v. grauiter. de celeb. miss. Abb. ib.
vnde peccat audiens Missam fornicarij
notorij, & ab Ecclesia condemnati. cap.
nullus c. præter. 32. dist. cap. vestra. de
cohab. Cler.

Hoc eodem modo interdicti suspensi,
excommunicati sacris interesse non
possunt. cap. cum desideres. c. de sent. ex-
comm. cap. is qui. eo. tit. in 6.

Populum item obligatur monere Pa-
rochus vt missas frequenter, & instrue-
re de præcepto Ecclesiæ audiendi Missã
diebus festis sub peccato mortali. Cogi-
tamen nemo possit vt audiat hanc Mis-
sam in propria Parochiali, quia nimi-
rum. Conc. loc. cit. vtitur verbo (mone-
ant) vt etiam respondisse fertur S.
Congreg. Conc. Ad quod facit declara-
tio Leon. X. qua declarauit satisfieri
huic præcepto, si audiatur Missa in Ec-
clesijs

clesijs Regularium. eius declarationis tenor relatus apud Collect. in collect. priuil. Mend. fol. 149. est huiusmodi.

Intelleximus quosdam in dubium reuocare & perinde conscientijs timoratis scrupulum inijcere, si Christi fideles qui Dominicis & festis diebus extra Ecclesias suas Parochiales Missas audiunt in Ecclesijs Fratrum ordinum Mendicantium, Ecclesie precepto de Missa audienda satisfaciant. Nos ambiguitatem huiusmodi penitus tollere volentes, vt cum sinceriori conscientia fideles quiq; Deo creatori suo seruiant, autoritate Apostolica tenore presentium notum facimus, omnes Christi fideles vtriusq; sexus (qui non contempto proprio Sacerdote Parochiali) in Ecclesijs Fratrum ordinu Mendicantium Dominicis & festis diebus Missas audiunt, satisfacere precepto Ecclesie de Missa audienda, nec in aliquā labem mortalis peccati pœnamuē propterea incurrere. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscunq; &c. Datum Romæ sub annu. Piscat. die 13. Nouemb. 1517.

E hoc idem declaratū fuisse à Clem. VIII. breui quodam decreto ad Nuncium Sedis Apostolicæ inferioris Germaniæ, de anno 1592. die 2. Septemb. refertur in Collect. priuil. Eman. Roder. pag. 520. sub num. 4.

Non modicum etiam facit ad maiestatem decoris Ecclesie seruandum, apparatus, vestium altaris, & ornamentorum Ecclesie munda & decens pro facultate loci custodia. Clem. 1. §. in multis. de celebr. Miss. & ne sit vilis, sed decentis æstimationis, pro modo cōditionis loci. vt notat gl. in vn. Clem. cit. v. indecentibus. Abb. ib. num. 9. Va-

de singula visitatori reuidentia sunt, & si qua reperiuntur, minus decencia, corrigenda. Tecta intus & fabrica tota Ecclesie intus & foris circumspicienda, & si quid reparatione indigeat, vt reparetur prouidendum.

Quis autem teneatur ad expensas tã pro vestibus quam pro fabrica Ecclesie, dicendum est, quod si adsit quarta pro fabrica, ex illa sunt faciendæ expensæ necessariae Ecclesie. cap. vnio. loc. q. 3. si autem non habetur quarta seu fructus separati pro fabrica, tenetur ad expensas Parochus. cap. decernimus. loc. cit. quest. 1. & cap. de his. de Eccles. adif. Abb. ib. & potest per Episcopum assignari pro fabrica quota fructuum beneficiati. Abb. in cap. fin. de his que sunt à ma. par. cap. Acquiratur enim beneficiatus usufructuario. gl. in cap. fin. v. reseruari. de off. ord. in 6. usufructuarius autem tenetur conseruare in integro statu bona sibi commissa l. usufructu legato. ff. de usu fruct. imo tenetur cauere quod vteret salua rerum substantia. Abb. in cap. cum constet. illam. 1. de pignor.

Tum tamen tenetur beneficiatus ad fabricam, si illi superesse potest aliquid ultra necessariam vitæ sustentationem parcè viuendo. Abb. in cit. cap. fin. circa fin. quantum autem requiratur ad sufficientem sustentationem curati, colligi potest ex Conc. Trid. sess. 24. cap. 14. de ref. & ex Constit. Pij V. supra à nobis relata.

Si autem Parochus esset adeo pauper quod non haberet sufficientem sustentationem, ad expensas pro fabrica Ecclesie, tenerentur contribuere Parochiani. cit. Conc. sess. 21. cap. 4. de ref. Sed ad conseruandam domum tuam Plebanalem adhuc teneretur ipsemet Parochus.

rochus omnino. arg. l. eum ad quem. C. de usufruct. Capol. de seruit. vrb. prad. cap. 59. num. 14.

Non minus item ad cultum diuinum cum decore perficiendum spectat, vt dies festi ab Ecclesia instituti, vel locorum pio vsu recepti seruentur. Vnde tenetur Parochus dum concionatur ad populum, annunciare Festa quæ incidunt pro tempore celebranda, siue pro vniuersa Ecclesia instituta, siue particulariũ locorum vsu vel statutis Episcoporum approbatis à sede Apostol. ordinata. cap. Catholica. dist. 11. cap. 1. de consecr. dist. 3. In quibus autem consistat obseruatio festorum, consulendi sunt Summistæ, præsertim v. Dominica. nobis sufficiat ad hoc propositum referre S. Congr. Rituum declarationem, cuius tenor est.

Congregatio censuit licere diebus festis dare operam rebus ad vitam necessarijs, ac tempore perituris, præsertim tempore vindemiarum ac messium, ac recollectionis fructuum, vel si necessitas urgeat ac suadeat pietas. Caterum quoniam verendum est, ne priuatis affectibus, domesticarumq; rerum studio aliqui eo perdurantur, vt hæc Sacrorum Canonum indulgentia in alijs etiam casibus abutantur, ydem Patres Illustriss. adijciunt, ad ordinarij cuiusq; iudicium ac censuram pertinere, vt dignoscatur num vere vlla ex causis subscriptis subsit, propter quam liceat diebus festis rebus seruilibus vacare, vt nec dierum festorum obseruantia vlla in re violetur nec opera illis diebus summa cum ratione permissa impediatur.

Hieron. Card. Math.

Sub eadem obseruantia dierum festorum poni potest, quod mercatus &

nundinæ diebus festiuis exerceri non debent, & ab Ordinario prohiberi possunt, & inobedientes puniri, ad quod Constitut. Pij V. incipit. cum primum. f. Cum vero dierum festorum. quæ infra referemus. & Steph. Grat. in decis. Rotæ March. decis. 11. à num. 17. refert ad hoc propositum, declarationem S. Congr. præfata occasione nundinarum Recanaten. factum, relatum apud Quarant. sup. cit. v. dies festus. in hæc verbis.

Præceptum de Dominicis & festiuis diebus sanctis, & obseruandis sub prætextu mercatum, nundinarum & feriarum, nullatenus esse violandum. Caterum his diebus licere Agasombus ac alijs iumentorum vectoribus, seu mercium conductoribus, baiulis & alijs huiusmodi seruientibus ac ministris, sarcinas & onera nundinarum causa exonerare & deponere, incaptiq; iter, missa tamen prius audita, transeundo prosequi & continuare. Non autem debere sarcinas componere & iumenta onerare ad iter de nouo incipiendum. Neq; mercatoribus aut alijs ciuibus & viatoribus ijs diebus etiam clausis apothecis merces vendere, emere aut apportare licere, nisi tantum ad victũ necessaria, aut alia minuscula & modici momenti opera iam confecta & elaborata, pro transeuntium hospitum aduenarum, & externorum urgenti & presentanea necessitate & opportunitate. In quo partes erant Episcopi propositis edictis prouidere, vt imprimis hi festi dies debita obseruatione colantur, simulq; populorum eo constituentium necessitatibus quantum sine diuina offensione fieri potest, consulatur. Quoad iudicia autem qua Dominicis & Festis diebus filere debent, id obseruari poterit, quod

quod iure communi permittitur in quibusdam urgentibus casibus, qui normam & dilationem non patiuntur; in quibus & alijs iurisdictionem consulum nundinis propositorum concernentibus, constitutiones & Summorum Pontificum, si qui habent privilegia & allegatum Breue sel. rec. Pij V. seruanda esse statuit.

Ad decorem item Ecclesie facit, ne ibi tem conuiuia exerceantur. cap. nulli. dist. 24. suppellex prophana ne ibi asseruetur, nisi forè sub periculo incendij, hostilitatis, vel similibus. cap. 2. de cust. Eucharist. Laici Presbyterium nempe chorum, seu cancellos Altaris maioris ne ingrediantur, dum celebratur. c. Sacerdotum. de consecr. dist. 2. Cantus laici & prophani ne adhibeantur circa Diuina. Conc. lo. cit. de eut. in celeb.

Et ne singula circa Sacrorum cultum enumerare cogamur, cum alterius potius instituti sint, & vix tractatu integro ex ediri queant, solam adhuc Constitutionem Pij V. apponens in hac materia, quæ lectu est omnino necessaria Ecclesiarum rectoribus. & est vt sequitur.

Cum primum Apostolatus officium & infra. Statuimus & ordinamus, vt ad Ecclesias sit humilis & deuotus ingressus, quæta conuersatio, deuotis orationibus insistant, & omnes genibus flexu sanctissimum Sacramentum adorent: ad nomen Iesu Christi Domini nostri cum exhibitione reuerentia caput inclinent, nullus in dictis Ecclesiis seditionem faciat, tumultum excitet, clamores moueat, impetum committat; cessent vana, foeda & prophana colloquia, risu immoderati, & strepitus omnes iudiciorum, & alia quacumq; quæ Diuinum officium perturbare possunt. Nullus inter Ecclesias deambulare audeat siue presumat, dum

celebrantur sacra Missarum mysteria & alia Diuina officia. Qui verò prædicta petulanti animo contempserint, præter Diuina ultionis acrimoniam, nostri quoque arbitrij pœnas incurrant, quæ omnia locorum quoq; ordinarij in suis Ecclesiis facient obseruari. Quicumq; verò in Ecclesiis, dum ibi sacrificium Missæ & Diuina celebrantur officia, aut verbum Dei prædicatur, deambulare, vociferari aut verso tergo ad sanctissimum Sacramentum irreuerenter sedere, aut aliquid quod scâdalum generet, aut Diuina perturbet officia, facere presumpserit, pœnam viginti quinque Ducatorum incurrat, præter alias arbitrio nostro imponendas & moderandas pœnas. & qui nō habebit in are luet in corpore, aut exilio multabitur. Qui verò in Ecclesiis cum mulieribus impudicis siue etiam honestis colloquium scurrile habuerit, aut alios inhonestos actus fecerit, viginti quinque Ducatorum pœnam incurrat, & carceris per mensem. Qui in Ecclesiis vt supra obscenus & inhonestus verbis, aut signis vsus fuerit, aut alia foeda colloquia cum personis quibuscumq; habuerit, decem aureorū pœna multetur, aut alias corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus & singulis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum, Capitulis, Rectoribus, Vicarijs, Sacristis, Ostiarijs & alijs ipsarum custodibus, quatenus præfatos omnes in Ecclesiis delinquentes admoneant, & vt in eis verita fieri non permittant, vel saltim ipsis Ordinarijs vel Officialibus nostris puniendos deferant. quod si facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrant. Pauperes quoque mendicantes

mendicantes seu Eleemosynas petentes per Ecclesias tempore Missarum, Predicationum, aliorumq; Diuinorum officiorum ire non sinant, sed eos ad valuas Ecclesiarum stare faciant, sub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, nisi eos eici curauerint, & Parochis dimidijs aurei; Religiosis etiam claustralibus siue Regularibus precipimus in virtute sanctæ obedientiæ, vt in Ecclesiis suis deputent aliquem quitalet eiciat, & si negligentes fuerint, grauissime ab Ordinario corripiantur. Quod si illi parere recusauerint, grauissimas pœnas incurrant, & pro qualitate personarum etiam corporaliter punientur arbitrio nostro siue Superiorum suorum. Et vt in Ecclesiis nihil indecens relinquatur, eisdem provideant, vt capsæ omnes & deposita, seu alia cadauerum conditoria super terram existentia omnino amoueantur, prout alias statutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur. Cum verò dierum Festorum observatio ad Dei cultum maxime pertineat, & in Lege diuina precipiatur. Cupientes abusus paruos qui ex eorum inobseruantiâ inualuerunt omnino corrigere, & antiquorum Canonum statuta renouantes, mandamus vt omnes dies Dominici, & præcipuè in honorem Dei, Beatae Mariæ Virginis, Sanctorum Apostolorum feriat, cum omni reuerentia obseruentur, & omnes in diebus prefatis Ecclesias frequentent, Diuinis officijs deuote intendant, ab omni illicito & seruili opere abstineant. Mercatus non fiant, prophana negotiationes & Iudiciorum strepitus conuiescant. Qui vero in diebus prefatis opus aliquod illicitum

fecisse deprehensus fuerit, præter Diuinitatem & amissionem animalium, quibus ad rectoriam vietur, etiam graues pœnas incurrat, arbitrio nostro seu Vicarij nostri in vrbe. In alijs autem locis arbitrio ordinariorum, vel aliorum magistratuum, ita vt præuentioni locus sit. Quibus omnibus districtè precipimus, vt hac diligenter obseruari procurent. Illas etiam festiuitates quæ iuxta consuetudinem locorum solemniter celebrari consueuerunt, iuxta laudabilem consuetudinem debita cum reuerentia obseruari faciant, sub pœnis arbitrio ipsorum imponendis & moderandis. Et vt Simoniaca prauitatis labe prorsus aboleatur constitutiones antecessorum nostrorum contra Simoniacos editas, & præsertim Pauli II. inuiolabiliter obseruari mandamus, & delinquentes tam in Sacrorum ordinum receptione, quam in beneficiorum assecutione, statutis etiam inferioris pœnis nostra auctoritate affici volumus. Quicumq; igitur detestabile crimen Simoniaca prauitatis commisisse conuictus fuerit in consequendis ordinibus, eo ipso sit ab illorum executione per decennium sine spe dispensationis suspensus, & per annum in carceribus mancipetur. Qui dignitates Ecclesiasticas Simoniacè acquisierit, illis sit ipso iure priuatus, & in futurum inhabilis ad eas & quascunq; alias obtinendas. Qui beneficium aut officium Ecclesiasticum Simoniacè adeptus fuerit, illi similiter sit ipso iure priuatus, & ad fructuum omnium quos perciperit restitutionem teneatur, & perpetuo sit inhabilis ad ea, & quacunq; alia beneficia Ecclesiastica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commisisse con-

uictus fuerit, prater supradictas poenas etiam corporaliter puniatur, & ab ordinibus Ecclesiasticis degradatus, à fidelium consortio eijciatur. Qui verò ordines & beneficia Simoniacè contulerint, poenis à iure statutis puniatur cuiuscunq; gradus, conditionis, & dignitatis, etiam si Episcopi, Archiepiscopi, vel maiores fuerint. Caueant praterea quicunq;, ne in Sacramentorum exhibitione Simoniacum aliquid faciant. Alioquin grauissimè puniantur per locorum ordinarios, qui huiusmodi criminis reos, cum maxima seueritate coercere procurent iuxta Concilij Tridentini statuta. Ad abolendum verò nefarium & execrabile blasphemiae scelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat, & Imperialibus quoque legibus receptum est, nunc autem propter nimiam Iudicum in puniendo segnitiam, vel potius desuetudinem supra modum inualuit Leonis X. praedecessoris nostri in nouissimo Lateranen. concilio statuta inuouantes. Decernimus ut quicunq; Laicum Deū & Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam eius genitricem expresse blasphemauerit, pro prima vice poenam vigintiquinque ducatorum incurrat, pro secunda poena duplicabitur, pro tertia autem centum ducatos soluet, & ignominia notatus exilio mulctabitur. Qui verò Plebeius fuerit, nec erit soluendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis, ante fores Ecclesiae constituetur per diem integrum, pro secunda fustigabitur per urbem, pro tertia lingua ei perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicunq; Clericus in hoc blasphemiae cri-

men incurrerit, pro prima vice fructibus vnius anni omnium & quorumcunq; beneficiorum suorum, pro secunda beneficijs ipsis priuetur, pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quod si Clericus nullum obtinuerit beneficium, poena pecuniaria vel corporali pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos Sanctos blasphemauerit, pro qualitate blasphemiae atque persona, arbitrio Iudicis puniatur. Si quis crimen nefandum contra naturam, propter quod ira Dei venit in filios dissidentia perpetrauerit, Curia seculari puniendus tradatur. Et si Clericus fuerit omnibus ordinibus degradatus, simili poena subijciatur. Monemus praterea omnes Locorum ordinarios, & in virtute Sanctae obedientiae eis praecipimus, ut statuta Tridentini Concilij contra Concubinarios, tam Clericos quam Laicos edita districtè faciant obseruari, reddituri Deo ac nobis, si id omiserint rationem. Et ut praemissorum delictorum Simoniae, blasphemiae, ac stupri nefandae notitia facilius habeatur. Valumus quod in singulis casibus, non solum per accusationem & inquisitionem, sed etiam ad simplicem & secretam denunciationem procedatur per quoscunq; Iudices, alias tamen de iure competentes, tam ratione delicti quam personarum, ita quod inter eos locus sit praesentioni. Monemus praterea omnes & singulos, ut solum Dei timorem pra oculis habentes, & non alia animi prava affectione ducti, culpabiles tantum deferant, innocentes

centes non vexent. Quod si aliqui ex calumniis aliquos denunciassent comperti fuerint, eos ad pœnam talionis teneri volumus & mandamus. Multa autem pecuniaria applicabuntur pro duabus partibus locus p̄s arbitrio nostro in vrbe, extra vero Ordinariorum, pro tertia accusatori qui delinquentes derulerit. Mandamus autem, &c.

Superstitio demum vt corrigatur, inquirere debet Visitator, an aliquis circa candelarum vel missarum certum numerum vsus tenaciter seruetur, an super rebus aptis ad fortilegia, vel adhibitis verbis aut orationibus ceremonijsue superstitiosis Diuina peragantur; talia enim prohibenda sunt. *Conc. lo. cit. de celeb. miss.* Vel ne missa pro defunctis ordinata, pro viujs celebretur, quo aliqui mortis periculum incurrant. *cap. quicunq̄. 26. quæst. 5.* Imagines Ecclesie & altarium, aduertendum est, vt pietatem præ se ferant, neuè ibi sit gestu aut corporis dispositione aliquid indecorum, vel scurrile seu prophanum. Ne etiam exponantur imagines aliorum Sanctorum, quam illorum qui ab Ecclesia sunt approbati. *cit. Conc. Trid. sess. 25. de reliq. & ven. san. Abb. in cap. 1. eo. tit.* Imagines quoque etiam in priuatis ædibus sitæ, quibus populus superstitione abuteretur, interdicendæ sunt. *Simanc. de Cathol. institut. tit. 33.*

Quoad tertiam autem functionem Parochi, quæ versatur circa Sacramentorum administrationem, plurima Visitatori consideranda sunt, quorum singula facilius in ipso Visitationis actu prudenti Visitatori occurrere, quam scripto exprimi possunt, & satis exquisitè collecta habentur in *Direct. visit. Ant. Rest. sup. cit.* Nos ea solum quæ sæpius occurrunt,

& maiori cum iactura prætermittuntur attingemus.

Vnde primo visitandum est Tabernaculum, vbi SS. Sacramentum Eucharistie conseruatur, quod in altari maiori, vel si commodè ibi non poterit, saltem in aliquo Ecclesie conspicuo & nobiliori loco collocari debet, decenter pro facultatibus loci exornatū, bene clausum, & clauis ferraturæ ipsius, non relinquenda in aliquo cōmuni loco, sed penes Capellanū vel iptum Parochū custodienda. Intus etiam decenter ornari debet, & tenenda sunt ibi duæ pixides seu vasa, in quorum vno conseruetur SS. Sacramentum, quod teneatur continuè in Tabernaculo, in alio autem deferatur ad infirmos, & vasa ista non nisi super altari viatico, vel ad minus super corporali collocentur. Cauendum etiam ne in eodem Tabernaculo olea sacra asseruentur, sed in alio separato deceteri loco; & videndū quam frequenter renouetur SS. Sacramentum, renouari enim debet saltem singulis octo diebus.

Ad infirmos cū defertur non nisi præeuntibus luminarijs, sonante campana cū baldachino à Parocho seu Capellano stola & superpelliceo super induto, & psalmos seu orationes inter eundem recitante deferri debet. Per plateam etiam in qua habitant Iudæi non esse deferendum, respondit S. Cong. Rituum Episcopo Anconitan. 22. Febr. 1593.

Circa Festum Paschatis quo omnes fideles in propria Parochia confiteri, & cōmunicare obligantur. *c. omnes vtriusq̄. de pœni. & remiss. Theol. in 4. sent. dist. 17.* videndū est, an Parochus adhuc beat diligentiam, & sciat qui recepto Ecclesie nõ satisfecerint, & an deferat superiori puniendos. debent enim tales puniri, & posset illis interdicti ingressus Ecclesie, & si moriantur denegare illis de-

beret Ecclesiastica sepultura. *cap. omnis utriusq. cit.* si nimirum hoc delictum fuerit manifestum, vel præmittatur cognitio & sententia. *Suarez de Sacram. disp. 36. sect. 8.* satisfacere tamen tales præcepto Ecclesiæ si communicarent in Ecclesia Cathedrali, Episcopus enim & Ecclesia Cathedralis concurrunt in cura animarum cum omnibus Parochis Diocesis. *cap. quacunq. 10. quest. 1.* imo Episcopus est curatus totius Diocesis, Parochus autem est ipsius adiutor participans onus. *Aemil. Veral. decif. 340. p. 3.* & qualibet ex Diocesi potest recipere Sacramenta necessaria in Cathedrali seu ab Episcopo. *Genuen. in prax. cap. 76. num. 22.* nec potest conquiri Parochus quod in eius Parochia administrantur Sacramenta ab Episcopo, seu ab alio de eius mandato. *Innoc. Abb. in cap. officium. de off. Archipresb. satisfacere etiã huic præcepto comunicantem quocunque die hebdomadæ Sanctæ, vel infra octauam Paschæ, vel etiam quocunque die Quadragesimæ si sit consuetudo, tenet Nauar. in man. cap. 21. num. 45.*

Quomodo etiam Parochus publicos & notorios peccatores, ut usurarios publicos, meretrices, à communione accipere possit, & quomodo occultos peccatores quibus absolutionem denegauit, à communione, quam publicè petunt, prohibere non possit, ne per hoc divulgare videatur illorum peccata, consulti potest. *id. Nau. loc. cit. num. 55. & Arm. p. communicatio. num. 23.*

Periculo mortis laborantibus Parochus quoque viaticum ministrare debet. Itaque videndum est quomodo Parochus diligens sit in visitandis infirmis, & cohortandis ad poenitentiam & benè moriendum: puniendusque esset grauius si deprehenderentur aliqui mortui

sine Sacramentis ipsius negligentia. *cap. si presbyter. 26. q. 6.* Et quidè nullo calu excusari potest Parochus quominus ministrare teneatur morienti Sacramenta necessaria, ne quidem metu pestis seu alterius contagiosæ infirmitatis, ut probat *Rip. in tract. de peste. num. 147. Rebuff. in prax. de dispens. de non resid. num. 30. Suarez de Sacram. distin. 44. sect. 3. Genuen. in man. past. c. 16. num. 8.* quia nimirum tenetur ponere animam pro ouibus, nempe pro salute spirituali ouium. *ad hoc Scholastici in 2. 2. q. 26. S. Th. 1b. & q. 185. art. 5. Summisia vt Arm. Tabien. v. Episcopus.* alioquin in alijs casibus metus pestis excusaret, nec dicitur negligens, omittens aliquid causa pestis. *Abb. Felin. in c. ex transmissa. de præscript. Bart. in l. naturaliter. col. fin. ff. de vsucap. nec currunt tempore pestis præscriptiones vel fatalia. DD. in c. ex transmissa. cit. Alex. conf. 42. lib. 3. conf. 42. lib. 3. Neutzen. conf. 51. art. 15. Franc. in c. extratione. de appell.* Ad hoc idem spectat ut Parochus infirmum de ijs quæ tenetur seruare in infirmitate admoneat, ut de non adhibendo medico Iudæo seu alio infideli, præsertim si viderit admissum, opponere se debet & denunciare illi poenas propterea incurrendas, videlicet quod illi non sint ministranda Sacramenta, & quod debeat carere sepultura Ecclesiastica. *ex Const. Greg. XIII. sup. relata.*

Item monere debet infirmum de debito confitendi ad minus tertia die infirmitatis. *cap. cum infirmus, de poenit. & remis. ad quod idem emanauit Constit. Pij. V. de anno 1566. die 11. Martij. vt sequitur.*

Supra gregem dominicum & infra. Sanè cum infirmus corporalis non nunquam ex peccato proueniat, dicente Domino:

mino languido quem sanauerat, vade, noli amplius peccare, no quid deterius tibi contingat, ac propterea prouide fel. xec. Innoc. tertius Prædecessor noster, Medicis præceperit, vt cum eos ad aegros vocari contigerit, ipsos ante omnia moneant, vt animarum medicos vocent, ne cū eis hoc in extrema aegritudine constitutis suadetur, in desperationis articulum incidant. Nos igitur volentes hoc tã salutare præceptum nulla temporis præscriptione aboleri, sed semper obseruari, Cõstitutionẽ præfatam auctoritate Apostolica tenore præsentium innouamus, & hac nostra in perpetuum valitura Cõstitutione statuimus & decernimus, quod omnes medici cum ad infirmos in lecto iacentes vocati fuerint, ipsos ante omnia moneant, vt idoneo cõfessori omnia peccata sua iuxta ritum S. R. E. confiteantur, neq; tertio die ulterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo Confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientia oneramus, concesserit, & eis per fidem Confessoris in scriptis factam constiterit, quod infirmi vt præmittitur peccata sua confessi fuerint. Comunctos verò ac omnes familiares & domesticos infirmi in Domino rogamus, & monemus, vt de infirmitate Parochum certiore faciant, ac tam Parochus quam coniuncti & familiares præfati infirmum ad confessionem peccatorum suadeant & inducant. Quod si qui medicorũ præmissa non obseruauerint, ultra pœnas in dicta Cõstitutione contentas, quas incurrere declaramus, perpetuo sint infames, & gradu medicina quo insigniti erant, omnino priuentur, & à Collegio seu vniuersitate medicorum eijciantur, ac pœna etiam pecu-

niaria arbitrio Ordinariorum vbi deliquerint mulctentur. Et vt hac omnia inuolabiliter obseruetur, volumus & eadẽ auctoritate præcipimus & mandamus, vt nullus post hac vbiq; locorũ in medicina doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas à quouis Collegio & Vniuersitate concedatur, nisi omnia in præsentibus Cõstitutione contenta medio eorum iuramento coram Notario publico & testibus, obseruare in eorum manibus, vel ordinarij iurauerint, & de huiusmodi iuramento in privilegio seu licentia medendi specialis mentio fiat. Quod si Collegia & vniuersitates præfata nõ recepto à promouendis iuramento huiusmodi, eisdem ad gradũ prædictum promouerint, aut eisdem medendi licentiã præstiterint, pœnam priuationis facultatis alios ulterius doctorandi incurrant. Mandantes in virtute sancte obedientia omnibus & singulis Venerabilibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, quatenus in Ciuitatibus & Diocesis proprijs præsentibus nostras literas publicari faciant, ac iuramentum prædictũ à medicis iam promotis, seu licentiã medendi habentibus, omnibus iuris remedijs exigant, neque aliquos ad medendum in ciuitatibus & Diocesis prædictis admittant, nisi eis constiterit eosdem iuramentum huiusmodi præstitisse, & contumaces & iurare, ac iuramentum huiusmodi iam præstitum exhibere recusantes, gradu medicina, & omnibus priuilegijs eisdem medicis, tam coniunctim quam diuisim eis, & eorum cuilibet concessis per quosuis etiam Rom. Pontif. priuent, ac ab ingressu Ecclesie arceant donec resipuerint.

Non obstantibus premisis priuilegijs, indultis, litteris Apostol. quibusuis personis Collegio & Vniuersitati sub quibusuis verborū formis & tenoribus concessis. Quae omnia quoad effectū validitatis cōstitutionis nostrae tantū reuocamus, cassamus, & annullamus, & omnes Principes seculares ac alios Dominos & magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordiae Iesu Christi, eisdem in remissionem peccatorum nihilominus iniungentes, quod in premisis omnibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis assistant, & suum fauorem & auxilium praestent, ac contra facientes pœnis etiam temporalibus afficiant, &c.

Fontis baptismalis custodia consequenter reuidenda, num decenter pro facultate loci sit ornata, an intus sit aqua munda & sufficiens, & desuper caute occlusa.

Item quomodo se Parochus gerat in administratione huius Sacramenti, an sit peritus ceremoniarum, & num habeat ad hoc Rituale ab Ecclesia v̄s̄ratum. Quomodo etiam sit diligens in ministrando hoc Sacramento, & num aliquē sine Baptismo mori culpa sua permiserit, esset enim deponendus propter tale delictum. *cap. quicumq., de consecr. dist. 4.*

29. Aduertendum praeterea ne baptizet in domibus priuatis, hoc enim fieri prohibetur, praeterquam in Regum filijs, vel in casu grauis necessitatis. *Clem. vn. de baptis.*

30. Et ne Parochus quosuis ad susceptionem ex Baptismo admittat, praesertim ne minores, aut non habentes annos discretionis. *Abb. in cap. debitum. nu. 3. de Baptis. debet enim esse eius iudicij, vt*

sciant quid agant & quale vinculum contrahant. *Nau. cons. 3. & 4. de cog. spir. in antiq.*

Neque plures admittendi sunt, sed vnus tantum Patrinus vel Patrina. *cap. non plures. de consecr. dist. 4. Conc. Trid. sess. 24. cap. 2. de ref. matr.* si tamen plures admittantur, omnes efficiuntur Patrini. *c. fin. de cog. spir. in 6.* licet possit puniri Sacerdos plures admittens arbitrio Ordinarij, vt statuit *Conc. loc. cit. & notat. Nau. cons. fin. loc. sup. cit.*

Iisdem suscipientibus ex Baptismo denunciari debet quod omnes in se assumant, quomodo efficiantur Poedagogi & Fideiuffores apud Deum pro perseverantia Baptizati in fide. *cap. vos ante omnia. de consecr. dist. cit.* Quomodo contrahant cognationem spirituale que impedit matrimonium contrahendum & dirimit contractū. *c. 1. de cog. spir. in 6.* contrahunt autem eam cum baptizato, baptizati Patre, Matre, sed non Patrini mutuo inter se, neque cum baptizante, de quo videri potest. *Nau. in man. cap. 22. num. 39.*

Librum item habere debet Parochus in quo nomina baptizatorum & eorum patrinorum parentumque diligenter adnotentur. *Conc. loc. cit.*

Informare quoque tenetur rudiores, praesertim foeminas quae ad partus adhibentur, quomodo debeant se gerere in casu quo dubitatur de vita infantis, & qua forma verborum possint ipsemet hoc casu baptizare; licite enim baptizare tum possunt, dummodo adhibeant essentialia Baptismi, vt verborum formam & aquam. *c. mulier. c. in necessitate. de consecr. dist. 4.* imo & Pater, Materue si non adessent alij, possent hoc casu baptizare sine periculo contrahendae affinitatis. *cap. ad limina. 30. q. 1. Nau. cons.*

conf. 5. de cog. spir. in no. Casu autem quo dubitaret Sacerdos fuisse adhibita essentialia in tali Baptismo, deberet iterum baptizare, adhibita cautela. c. de quibus. de Baptis. alioquin si fuerint adhibita essentialia, sufficeret adimplere solemnitates, vt communiter Summistæ.

32. Circa matrimoniorum celebrationem videnda sunt potissimum quæ sequuntur, nimirum ne temporibus prohibitis, à Dominica videlicet prima Aduentus Domini, ad diem Epiphaniæ, & à feria tertia carnis priuij, ad Dominicam in Albis, matrimonia solemniter celebrètur. Conc. lo. cit. c. 10. sine solemnitatibus tamen etiam istis temporibus matrimonium contrahi & consummari, & banna publicari licite possent, cum solæ solemnitates nuptiarum à Concil. sint prohibita. Nauar. cit. cap. 22. in man. num. 21.

Videndum item vt ante matrimonij contractum banna seu denunciatio trina præmittatur, nisi eam Episcopus ex causa omittendam permiserit. Præterea vt non nisi coram proprio Parocho, & in præsentia trium vel ad minus duorum testium contrahatur, alioquin enim omnino nullus esset contractus. Conc. loc. cit. cap. 1. de ref. matr.

33. Secundæ item nuptiæ ne benedicantur. c. vir autem. de secun. nupt. nisi essent secundæ ex parte viri tantum, tunc enim benedici posse tenet Armil. v. matrimonium. num. 71. seu loci consuetudo in talibus attendenda. Nau. loc. proximè cit. num. 83.

34. Cum autem residentia Parochi ad exercitium curæ animarum præcipue conducatur, diligenter Visitator aduertere debet quomodo Parochus sit frequens circa suam Ecclesiam, & ne extra Parochiam habitet, neq; in ciuitate, sed penes Ecclesiam in domo Præsbyterali. c. ne-

cessaria. 12. quest. 1. nenè frequenter absit, non enim potest absentare se ultra duos menses, siue menses isti continuis, siue interpolatis absentijs computentur: & tunc adhuc non potest abesse, nisi licentia ab Episcopo obtenta, quæ gratis est concedenda, & substitui debet interim Capellanus qui curam in absentia Parochi administrat. cit. Conc. sess. 23. c. 1. de ref.

In tantum autem Curatus obligatur ad residentiam, vt ne quidem pro seruitio Episcopi vel Diocesis abesse possit ultra duos menses prædictos, prout diuersis vicibus fuisse declaratum à S. Cong. Conc. testatur Gonz. super 8. Canc. gl. 6. num. 268. & gl. 4. §. 9. nu. 15. & 30. vbi eandem S. Cong. refert respondisse quod etiam Rector Parochialis Ecclesie cui datus est Coadiutor, teneatur ad residentiam, & ipsummet Coadiutorem teneri similiter ad residentiam. Vnde etiam dicendum videtur, vt talis Coadiutor teneatur promoueri intra annum, per tex. c. cum in cunctis. de elect. & gl. in c. si tibi. v. adeptus. de præb. in 6.

In casibus tamen à iure permisis quos notat gl. in c. fin. de cler. non resid. abesse posset: vt causa infirmitatis si inciderit in morbum dum esset extra Parochiam, vel si eat extra ad curandam valetudinem, propter graues inimicitias, ex quibus verisimiliter immineret ipsi vitæ periculum, dummodo Vicarium pro exercitio curæ relinquat, & interim reconciliationem procuret, alioquin si culpa ipsius infra annum reconciliatio non haberet effectum, posset puniri, vt notat Quarant. in sua Sum. v. residentia. Aliæ autem causæ à residentia excusantes licet non iuuent Curatos, alijs tamen beneficij seruire possunt, vt eos enumerat. Rebuff. lo. sup. cit. de dispens. de non resid. in prax.

Ad

Ad extremum de bonis & prouentibus Ecclesie parochialis videri debet quomodo administrantur, ne desolentur vel alienentur, neque locentur ultra triennium anticipatis solutionibus. *cit. Conc. seß. 25. cap. 11. de ref.* Si etiam exiguos fructus haberet Ecclesia, deberet Visitator seu Episcopus prouidere ut Parocho necessaria non desint, vel per assignationem aliquam decimarum, vel prouentuum Ecclesie suae, dummodo illa quoque nimium non grauetur. *cap. Apostolica de donat. Abb. ib. & in cap. tua nos. de Eccles. adif. Redoan. de reb. Eccl. non alien. quest. 55. num. 58.* vel posset compellere Parochianos ut ipsi necessaria Ecclesie suae subministrant. *Conc. Trid. seß. 21. cap. 4. de ref. Abb. in cap. 1. num. 4. de Eccl. adif.* vel vni-re posset duas Parochiales vbi vna non sufficeret pro sustentatione rectoris,

& populus non esset adeo frequens, quod vnus curae animarum sufficere non possit. *id. Conc. loc. cit. cap. 5.*

Ad extremum posset Episcopus nouam Parochialem Ecclesiam erigere, vbi Parochia esset tam ampla, ut per vnum administrari non possit, vel vbi populo ob locorum distantiam ad vnam Ecclesiam difficilior esset accessus. & hæc Ecclesia de nouo constructa posset dotari ex fructibus Ecclesie matricis si ipsa abundet fructibus. *Abb. in cap. tua nos. num. 2. loc. sup. cit. & in cap. conquirente. num. fin. de Cler. non resid. possessoris tamen iure saluo. cap. ad audientiam. loc. cit. de Eccl. adif.* vel si desint facultates in Ecclesia matrice, posset compelli Parochiani ad contribuendum pro fundatione nouae Ecclesie. *Conc. loc. cit. num. 4.*

ARTICVLVS IV.

De Visitatione Ecclesiarum Græcorum.

1. *Græcorum Ecclesia vnica subiecta sunt visitationi Episcopi Latini.*
2. *Græci vniti quæ teneantur obseruare.*

Gracorum Ecclesie quæ ad vnitatem Sanctæ Romanæ Ecclesie Catholicæ redierunt, subdantur Episcopo Latino, in cuius Diocesi existunt. *c. quod translationem. de temp. ord. & recenter emanauit super hoc Constitutio Pij Papæ Quartii. vt sequitur.*

Pius Papa IV. Ad futuram rei memoriam.

Romanus Pontifex precipuus aequitatis & religionis assertor, facultates & gratias ab Apostolica Sede con-

cessas, ex quibus tempore precedente animarum pericula & inter Catholicos scandala prouenire animaduertit, pro sui Pastoralis officij debito maturè reuocare consuevit. Sanè nonnulli locorum ordinarij nuper ad audientiam nostram referri curarunt, quod in quam pluribus Regni Sicilia, citra & ultra Pharam, & alijs Christiani nominis ciuitatibus & locis, magna Græcorum tam religiosorum & secularium Clericorum, quam Laicorum multitudo reperiat, qui Ecclesie Græca mores & ritus obser-